

‘Kleine ingreep, groot effect!’

Drie tips om je lessen taakgerichter te maken

Door Lies Houben en Carolien Frijns, CTO-medewerkers

“Ook met beginners kan je taakgericht werken. Taken vragen soms maar een kleine ingreep om ze toch taakgericht te maken.”

“Opnieuw stilstaan bij dingen die door de jaren op de achtergrond zijn geraakt. Een nieuwe alertheid om meer taakgericht te werken.”

Dat schreven twee NT2-leerkrachten over de workshop Taakgericht Werken die CTO-medewerkers Lies Houben en Carolien Frijns op vrijdag 23 september 2011 bij CBE Antwerpen verzorgden. Eerder dit jaar brachten ze dezelfde workshop op de Vocvo-trefdag. Wil je ook te weten komen welke kleine ingrepen je kan doen om je taken beter laten werken? In dit artikel lichten we een tipje van de sluier!

Tip 1: zorg dat je taak relevant en doelgericht is

Er zijn drie vragen die je jezelf kan stellen om ervoor te zorgen dat je taak zijn doel niet mist:

1) Is het doel van de oefening relevant voor je cursisten?

Het is heel stimulerend voor je cursisten om het gevoel te hebben dat ze datgene wat ze in de klas leren ook onmiddellijk kunnen gebruiken buiten de klas. Zoek of bedenk dus oefeningen die vertrekken van taaltaken die de cursisten ook in het echte leven moeten of willen uitvoeren. Het is hierbij handig als je je cursisten goed kent. Gebruik af en toe ook authentiek materiaal: krantjes, briefjes van de school, rekeningen van de watermaatschappij en allerlei ander materiaal dat je cursisten zelf meebrengen naar de klas.

2) Werkt de oefening aan het doel?

Begrijpen wat er in het briefje van de juf staat over de benodigheden voor een schooluitstap, is zeker relevant voor anderstalige ouders met kinderen in de basisschool. Je kan daarvoor met een briefje werken op basis waarvan de cursisten zelf een rugzak moeten samenstellen (zie voorbeeld 1) of met een woordenschatoefening (zie voorbeeld 2).

Als je de cursisten daadwerkelijk een rugzak laat samenstellen op basis van dat briefje (zie hieronder voorbeeld 1), werk je op een directe manier aan het doel. In dit geval is *taalgebruik* je uitgangspunt.

Voorbeeld 1: taalgebruik als uitgangspunt

Wat zit er in je rugzak?

De cursisten krijgen per 2 een brief van de school te lezen over een activiteit of schooluitstap. Ze moeten een rugzak kiezen of klaarmaken met de juiste benodigdheden.

1. Eenschooluitstap

De cursisten krijgen per 2 een brief van de school met informatie over een schooluitstap van de kinderen. In de brief wordt de ouders gevraagd om enkele benodigdheden mee te geven met hun kinderen. De cursisten moeten per 2 op basis van de brief de juiste rugzak kiezen (lesmogelijkheid 1) of zelf een rugzak met de juiste spullen samenstellen (lesmogelijkheid 2). De taallesgever voorziet rugzakken (eventueel plastic zakken) en benodigdheden. Hij/zij ondersteunt de groepjes op maat bij het uitvoeren van de opdracht.

In bijlage vindt de taallesgever enkele brieven van de school aan ouders. Indien mogelijk voorziet de taallesgever authentieke brieven van de school en/of stemt hij/zij de brieven beter af op de specifieke context van de school.

2. Kies de juiste rugzak (lesmogelijkheid 1)

De taallesgever heeft de rugzakken klaargemaakt op basis van de verschillende brieven. De cursisten kiezen uit een aantal rugzakken de rugzak die het meest aansluit bij hun brief.

3. Stel de juiste rugzak samen (lesmogelijkheid 2)

De cursisten verzamelen op basis van hun brief alle verschillende benodigdheden en stoppen ze in een rugzak. De benodigdheden liggen in het lokaal op een tafel.¹ Bepaalde benodigdheden kunnen ontbreken zodat de taallesgever de cursisten langs het secretariaat of naar een bepaalde leerkracht moet sturen voor de gewenste spullen. Een andere manier om de opdracht – indien gewenst – wat moeilijker te maken is dat de taallesgever een aantal overbodige voorwerpen voorziet.

Omdat leerkrachten vaak signaleren dat kinderen spullen niet bij zich hebben of verkeerde dingen mee naar school brengen, zou het goed zijn om hen bij deze activiteit te betrekken. De leerkrachten kunnen bijvoorbeeld de (verschillende) brief(/brieven) schrijven of de rugzakken/benodigdheden mee helpen voorzien. De taallesgever maakt hierover de nodige afspraken met het schoolteam.

4. Verbetering

Dat is minder het geval als je vertrekt van een woordenschatoefening rond benodigdheden (Zie hieronder: voorbeeld 2). In dit geval focus je meer op *taalkennis*. Dan werk je veeleer indirect aan het begrijpen van de brief: je cursisten leren vooral woordjes. Een tip voor wie het eens wil uitproberen: de taak 'Wat zit er in de rugzak' kan je vinden op de materialenbank www.schoolenouders.be.

Voorbeeld 2: focus op taalkennis

WAT-GEEF-JE-MEE-BIJ-SLECHT-WEER? ¶
 Kleur-de-bolletjes-rood ¶
 WAT-GEEF-JE-MEE-BIJ-GOED-WEER? ¶
 Kleur-de-bolletjes-groen ¶
 ¶
 Ken-je-de-naam-van-deze-dingen? Kies-de-juiste-woorden-uit-en-vul-in. ¶
 ¶

 <p>0... ¶ ..... ¶</p>	 <p>0... ¶ ..... ¶</p>
 <p>0... ¶ ..... ¶</p>	 <p>0... ¶ ..... ¶</p>
 <p>0... ¶ ..... ¶</p>	 <p>0... ¶ ..... ¶</p>
 <p>0... ¶ ..... ¶</p>	

¶
 de-zonnecrème.....de-papaplu.....de-pet.....de-laarzen.....de-sportschoenen.....de-zomerjas.....
 de-sjaal.....de-zonnebril.....de-regenjas.....de-sandalen ¶
 ¶

3) Heeft de taak een doel, een uitkomst?

Je haalt meer uit een oefening als ze naar een resultaat, een uitkomst, een oplossing, ... werkt. Dan wordt ze minder vrijblijvend. Zo motiveert de taak in voorbeeld 1 meer dan de taak in voorbeeld 2. Ze leidt immers tot een zichtbare oplossing: bevat de rugzak de juiste benodigdheden? Dat daagt cursisten meer uit dan 'Zijn alle woorden goed ingevuld?' (voorbeeld 2). Soms is maar een kleine ingreep nodig om een taak beter te laten werken. Een klasgesprek over vrijetijdsbesteding wordt onmiddellijk veel uitdagender als je er een kleine enquête van maakt waarbij cursisten moeten uitzoeken welke hobby's populair zijn in de klas (of school).

Tip 2: zorg voor een logische opbouw van je taak

We nemen soms liever geen risico's en zorgen er liever voor dat alle bouwstenen 'gekend' zijn voor we aan de werkelijke opdracht beginnen. Zo bieden we - uit voorzorg - alle woordenschat uit een luisteroefening al aan vóór we de tekst ook effectief laten beluisteren. Vaak speelt hier bezorgdheid: zal het niet te moeilijk zijn? Zullen de cursisten niet afhaken? Maar de vraag is of je op die manier niet heel wat leerpotentieel wegneemt van je (luister)taak.

Je daagt cursisten meer uit om te leren als je onmiddellijk een opdracht geeft waarbij bepaalde informatie uit de (luister)tekst moet gehaald worden (bv. een tijdstip van afspraak of, als het om een reclame gaat, de vraag waarvoor het toestel zou kunnen dienen). Op die manier kunnen de cursisten zelf hypotheses opbouwen over wat bepaalde woorden of zinnen zouden kunnen betekenen. Als je op die manier je hersens aan het werk zet, beklijft wat je leert ook langer!

Mag er dan geen aandacht meer gaan naar bouwstenen? Natuurlijk wel, alleen volstaat het vaak om ze een andere plaats te geven en bijvoorbeeld de opbouw van je les om te draaien. Omdat je vertrekt van een zinvolle context, begrijpen de cursisten ook beter waar het eigenlijk om gaat. Een voorbeeld: als je vertrekt van een taak over afval sorteren (zie onderstaand voorbeeld 3 uit Bonte Was), kom je vanzelf op bouwstenen als 'mag' en 'mag niet'. Mag de bananenschil in deze emmer? Of mag dat niet? Om de taak te kunnen oplossen, moeten je cursisten ontdekken wat het verschil is tussen 'mogen' en 'niet' mogen. Zo komt taalkennis heel natuurlijk aan bod tijdens het uitvoeren van een realistische taak. Het verschil bestaat erin dat nu de bouwstenen 'mogen' en 'niet mogen' niet vooraf worden gegeven, maar tijdens het uitvoeren van de taak. De bouwstenen komen aan bod, maar op een andere plaats in je les, niet als voorwaarde, maar als middel om de taak op te lossen...

Voorbeeld 3: bouwstenen komen aan bod tijdens uitvoeren van de taak

<p>act.</p> <p>1</p>	<h2 style="margin: 0;">Afval sorteren</h2> <p style="margin: 0;"><i>Ariël belt samen met Janine naar de milieulijn van de gemeente voor informatie over het afvalsorteersysteem in de gemeente. Deze informatie wordt met de cursisten verder behandeld.</i></p>
<h3 style="margin: 0;">Introductie</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Bekijk samen met de cursisten het opdrachtenblad bij level 6, oefening 1, waarop de telefoniste van de milieulijn te zien is. Bespreek dit met de cursisten:<ul style="list-style-type: none"> - Naar wie belt Ariël? - Wat is het juiste nummer van de milieulijn? - Wat wil hij te weten komen? De cursisten verbeteren indien nodig oefeningen 1 en 2 van het opdrachtenblad. <p style="margin: 10px 0;">Vertel dat de meeste afval in de gemeente wordt opgehaald, maar dat er wel gesorteerd moet worden. Toon eventueel de foto van de vuilniswagen (ko 56). Verwijs indien mogelijk naar de gescheiden afvalinzameling in het opleidingscentrum.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ga na of de cursisten de verschillende recipiënten (glasbak, PMD-zak, restafvalzak) kennen. Laat de cursisten in hun cursistenboek (cu 63) kijken en toon eventueel voorbeelden van deze zakken uit de eigen gemeente. Op vragen waarom dit sorteren nodig is, kan je hier of later ingaan (zie de uitbreiding bij activiteit 2). • Bekijk samen met de cursisten oefening 3 op het opdrachtenblad bij level 6: daar moeten verschillende soorten afval aan het juiste recipiënt toegewezen worden. De cursisten verbeteren zonodig hun opdrachtenblad.	

Tip 3: zorg voor *echte* interactie

Heb je de volgende situatie ook al meegemaakt? De praatoefening waarvan je dacht dat het onderwerp iedereen wel zou interesseren en tot veel animo zou leiden, loopt op niets uit. De sterkere cursisten nemen de spreekvloer in, de cursisten beperken zich tot 'ja' en 'nee' of heel korte antwoorden... Vaak zijn praatoefeningen te vrijblijvend en blijft de interactie beperkt tot interactie met de lesgever alleen. Het gaat ook vaak niet om *echte* communicatie omdat je de dingen die je aan de cursisten vraagt, vaak al op voorhand weet.

*Foto: Ouders in (inter)Actie-groep
GLS De Regenboog en Vrije Kleuterschool Zellik*

Het is veel uitdagender als je cursisten in kleinere groepjes laat overleggen, problemen oplossen of tot een consensus komen, ... (zie ook tip 1: taken met een doel). Zo geeft een klasgesprek over tv-kijken (zie voorbeeld 4) helemaal niet veel garantie op interactie. Stel dat een cursist op vraag 1 'nee' antwoordt, dan kan hij de rest van de vragen ook niet meer beantwoorden. De interactie is dan snel afgelopen. De garantie op interactie ligt alvast hoger bij voorbeeld 5 (Een avondje tv-kijken uit Bonte Was) waarbij de cursisten per 4 aan de hand van een programmablad een tv-avond samenstellen waarin iedereen zijn gading kan vinden. Om tot een consensus te komen, moeten de cursisten samen in de programmagids kijken en met elkaar overleggen: 'Wil jij dit ook kijken? Nee? Jij houdt niet van voetbal? Oké, en een film?'

Voorbeeld 4: weinig interactie

Spreekoefening 'TV kijken'

Klasgesprek aan de hand van volgende vragen:

1. Kijk je vaak TV?
.....
2. Welke programma's vind je leuk?
.....
3. Welke programma's vind je niet leuk?
.....
4. Naar welk kanaal kijk je vooral?
.....
5. Wat is je lievelingsprogramma?
.....
6. Hoeveel uur kijk je TV? Vind je dat veel?
.....

Voorbeeld 5: veel interactie

Kies twee programma's uit de tv-gids die je graag zou zien.

1. Ik zou graag ..... zien, want.....
.....
Het programma begint om ..... uur en eindigt om .....uur.
Het programma komt op VTM / TV1 / Kanaal 2 / VT4 / CANVAS / Ketnet / BBC.
2. Ik zou ook graag ..... zien, want.....
.....
Het programma begint om .....uur en eindigt om .....uur.
Het programma komt op VTM / TV1 / Kanaal 2 / VT4 / CANVAS / Ketnet / BBC.

Conclusie

Je hoeft geen heksentoeeren uit te halen om je lessen net dat extraatje te geven. Vaak is het verplaatsen van een onderdeel naar een later moment in je les (in plaats van ermee te beginnen), zoals uitleg over de betekenis van 'mogen' en 'niet mogen', al genoeg (tip 2). Het (relevante!) doel van je taken in de gaten houden, je cursisten prikkelen om aan de slag te gaan (tip 1) en hen samen te laten zoeken naar oplossingen voor problemen (tip 3), werkt motiverend. Kleine ingrepen met misschien wel een groot effect op het leren van je cursisten!

Wil je een overzicht van taakgericht lesmateriaal? Wil je grasduinen in taakgerichte lessen voor School en Ouders? Wil je meer achtergrondinformatie over taakgericht werken? Surf naar de vernieuwde website van het CTO (www.cteno.be) en neem een kijkje bij de sectie volwassenen.

Reageren op dit artikel?

Mail naar Annelies.Houben@arts.kuleuven.be of Carolien.Frijns@arts.kuleuven.be